

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

Rruga: Naim Frashëri, Nr 37, Tiranë, SHQIPËRI

**PROGRAMI I ZHVILLIMIT PROFESIONAL PËR EFEKT MARRJEN E SHKALLËVE
TË KUALIFIKIMIT TË MËSUESVE TË ARSIMIT PROFESIONAL
2013**

1) HYRJE

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të arsimit profesional është hartuar nga grupi i punës i ngritur nga Instituti i Zhvillimit të Arsimit – IZHA për t’u ardhur në ndihmë të gjitha Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të arsimit profesional për t’u përgatitur për testimin kombëtar për marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi është zhvilluar duke iu përgjigjur kërkesave që MASH-i ka vendosur për mësuesit që kualifikohen. Programi është hartuar duke mbajtur parasysh se fushat kryesore në të cilat testohen njohuritë dhe aftësitë e mësuesve janë:

- dokumentet zyrtare¹ të cilat kanë të bëjnë me veprimtarinë mësimore – edukative të mësuesve;
- dokumentacionin në nivel shkolle;
- aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie në përgjithësi si dhe të arsimit profesional në veçanti;
- aspekte të etikës dhe komunikimit;
- aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.

2) QËLLIMI I PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të arsimit profesional është hartuar për të mbështetur dhe nxitur zhvillimin profesional të tyre. Programi është hartuar nga grupi i punës duke mbajtur parasysh përmbushjen e dy qëllimeve kryesore:

- *Së pari*, të ofrohet si një program orientues për t’u ardhur në ndihmë Drejtorive Arsimore Rajonale dhe Zyrave të Arsimit të rretheve si dhe të gjithë mësuesve të arsimit profesional në arsimin parauniversitar për të realizuar veprimtaritë kualifikuese dhe trajnuese në bazë rrethi. Në këtë aspekt programi mund të plotësohet nga DAR/ZA-të përkatëse, sipas kushteve dhe mundësive konkrete.
- *Së dyti*, si një program i detyruar veçanërisht për mësuesit që këtë vit do të marrin shkallët e kualifikimit, në mënyrë që ata të realizojnë një përgatitje gjithëvjete, për të përballuar me

¹ Është fjala për të gjitha dokumentet ligjore, urdhëresat dhe udhëzimet e MASH që zbatohen në shkollë duke u përqendruar në ato të viteve të fundit.

sukses kërkesat që ka testimi kombëtar që bëhet për mësuesit e arsimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit.

Programi synon:

- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e legjislacionit arsimor e në mënyrë të veçantë të risive më të fundit të reformës arsimore.
- Rritjen e aftësive dhe kompetencave profesionale të kuadrit mësimdhënës, për të ndikuar drejtpërdrejtë në rritjen e efektivitetit të procesit mësimor, drejt një mësimdhënieje të suksesshme.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për domosdoshmërinë zbatimit të koncepteve dhe ligjësive shkencore të lëndës në praktikë, në përputhje me specifikat e kualifikimit profesional, moshës së nxënësve dhe të klasës ku japin mësim.
- Rritjen e përgjegjshmërisë së mësuesve për njohjen dhe zbatimin e rregullave të etikës dhe komunikimit në punën e tyre në shkollë.
- Rritjen e aftësive të mësuesve në drejtim të zbatimit me saktësi të rregullave drejtshkrimore të shqipes.
- Realizimin në praktikë nëpërmjet demonstrimit konkret të aftësive të fituara, e në mënyrë të veçantë nëpërmjet vlerësimit të arritjeve përmes testimit.

3) PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi i zhvillimit profesional për efekt marrjen e shkallëve të kualifikimit të mësuesve të arsimit profesional është strukturuar sipas fushave kryesore të zhvillimit profesional të përmendura më sipër, për të cilat testohen mësuesit. Për secilën fushë janë renditur njohuritë dhe aftësitë bazë që duhet të zotërojë mësuesi i arsimit profesional që të përmbushë me sukses rubrikat e testimit.

Programi është ndërtuar edhe duke patur si pikënisje standardet e përgjithshme të mësuesit. Përshkallëzimi i kompetencave profesionale që lidhen me secilën fushë të testimit do ta ndihmojnë mësuesin që të identifikojë nevojat e tij si dhe çështjet në të cilat duhet të thellohet më shumë.

PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Fusha : Dokumentet zyrtare të përgjithshme dhe specifike për Arsimin Profesional

Rezultati

Mësuesi do të jetë i aftë:

Literatura

- të shpjegojë kuptimin e Ligjit për Arsimin Parauniversitar duke interpretuar dhe referencat për arsimin profesional, mësimdhënien;
- të interpretojë Ligjin aktual të Arsimit dhe Formimit Profesional;
- të interpretojë aktet nënligjore për shkollat profesionale;
- të shpjegojë referencat që ka për mësuesit Kodi i punës;

- të interpretojë referencat në Dispozitat normative për AP dhe profesionin e mësuesit;
- të dallojë elementet kyç të strategjisë së Arsimit dhe Formimit Profesional-draft;
- të shpjegojë veçoritë e strukturës së AP;
- të shpjegojë veçoritë e strukturës institucionale dhe organizative të AP dhe e trajnimit të mësuesve;
- të përshkruajë statusin e mësuesit të AP, funksionet dhe detyrat e tij;
- të shpjegojë kuptimin e parimeve, udhëzimeve, rekomandimeve dhe formulimeve të tjera që barten në dokumentet bazë të arsimit dhe arsimit profesional;
- të shpjegojë me shembuj zbatimin praktik në punën e përditshme të rekomandimeve, udhëzimeve dhe formulimeve të tjera që barten në dokumentet bazë të arsimit dhe arsimit profesional;
- të shpjegojë veçoritë me shembuj rastet e zbatimit të dokumenteve zyrtare në lidhje me partneritetin social në praktikat e mesimit teorik dhe praktik.

- Ligji Nr. 69/2012 për Sistemin Arsimor Parauniversitar në Republikën e Shqipërisë.
- Dispozitat Normative për arsimin parauniversitar (DN).
- Udhëzimi Nr. 49, dt. 27.12.2006 i MASH "Për hartimin e objektivave të arritjeve të nxënësve".
- Udhëzimi Nr.38 , dt.09.10.2007 i MASH "Për zhvillimin e orëve të lira në shkollë".
- Udhëzimi Nr. 35, dt.09.10.2007 i MASH "Për lirinë e mësuesit për orët mësimore të parashikuara në programin lëndor"
- Udhëzimi Nr. 37, dt.09.10.2007 i MASH "Për paraqitjen e personelit të shkollës në mjediset shkollore"
- Udhëzim Nr. 16, dt. 24.07.2012 për vitin shkollor 2012-2013 në sistemin arsimor parauniversitar.
- Udhëzimi Nr. 21, datë 23.07.2010 "Për normat e punës mësimore edukative dhe numrin e nxënësve për klasë në institucionet e Arsimit Parauniversitar".
- Udhëzimi i Altertekstit 2010-2011 dhe Paketa informuese "Altertekst 2012"
- Rregullore për procesin e maturës shtetërore 2013 në Republikën e Shqipërisë, dt. 07.01.2013
- Rregulloren Nr 4998, datë 27.07.2010 për vlerësimin e nxënësit në gjimnaz
- "Kualifikimi i mësuesve" – Teste 2008, 2009, 2010", IKT
- Ligji për AFP
- Strategjia e AFP - draft

Fusha : Dokumentacioni shkollor	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> të interpretojë dhe përdorë dokumentet administrative në shkolla profesionale; të përdorë dokumentacionin që lidhet me procesin mësimor, skeletkurrikulat, kurrikulat shkollore (planet, programet, ditari etj), instrumentet e vlerësimit, evidencat (regjistrat), certifikatat etj. 	<ul style="list-style-type: none"> Dokumentacion administrativ, skeletkurrikula, programe lëndore, programe shkollore module mësimore, plane instruksioni, ditari etj.
Fusha: Aspekte të pedagogjisë dhe metodologjisë në mësimdhënie-nxënie	
1. Aspekte didaktike dhe psiko-pedagogjike në AP	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> të shpjegojë kuptimin e termave dhe koncepteve bazë të AP (arsim, arsim profesional, profesion, tregu i punës, kualifikim profesional, pedagogji, psikologji, didaktikë, metodikë, përmbajtje mësimore, objektiv mësimor, metodë mësimore, stili i të nxënit, media mësimore, vlerësimi i nxënësve, instrument vlerësimi, njohuri, shprehje, qëndrim (sjellje), kompetencë profesionale, kompetencë kyçe, të nxënit, të nxënit gjatë gjithë jetës, kurrikul, program mësimor, lëndë mësimore, modul mësimor, standard mësimor, krediti etj); të japë shembuj të koncepteve dhe termave bazë nga lënda/fusha profesionale përkatëse; të përshkruajë veçoritë e të mësuarit të njohurive; të përshkruajë veçoritë e të mësuarit të shprehive praktike; të përshkruajë mënyra të zbatimit praktik të sipërmarrjes në lëndët apo modulet profesionale; të dallojë raste të zbatimit të partneritetit social në mësim. <p>Për një njësi mësimore nga lënda/fusha</p>	<ul style="list-style-type: none"> Literaturë që ka në fokus metodat e mësimdhënies ndërvepruese, me në qendër nxënësin. Udhëzues metodologjikë për mësimdhënien në fushën e arsimit profesional. Udhëzues dhe materiale mbështetëse që orientojnë për hartimin e objektivave të orës së mësimit, përgatitjen e ditarit të mësuesit, organizimin e orës së mësimit.

<p>profesionale përkatëse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • të hartojë objektivat mësimore; • të përzgjedhë përmbajtjet mësimore; • të përzgjedhë metodat mësimore; <ul style="list-style-type: none"> • të përshkruajë aspekte të motivimit të nxënësve; • të shpjegojë veçoritë e stileve të të nxënësve; • të përshkruajë veçoritë e perceptimit pamor dhe dëgjimor në procesin mësimor; • të analizojë në mënyrë kritike dhe krijuese, objektiva mësimore, përmbajtje mësimore dhe metoda mësimore të dhëna për një njësi mësimore nga lënda ose fusha profesionale përkatëse; • të japë shembuj nga përvoja si mësues, për motivimin e nxënësve; • të japë shembuj nga përvoja si mësues, për stilet e të nxënësve të veçantë dhe përshtatjen e mësimdhënies ndaj tyre; • të përshkruajë aspekte të menaxhimit të stresit dhe konflikteve në mësim, dhe të japë shembuj për to. 	
--	--

2. Parimet bazë të të mësuarit (referuar specifikave të AP)

Rezultati	Literatura
<p>Mësuesi do të jetë i aftë:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> • të rendisë parimet didaktike bazë; • të shpjegojë kuptimin e secilit prej parimeve didaktike bazë; • të japë shembuj të zbatimit të secilit prej parimeve didaktike bazë në procesin mësimor nga lënda/fusha profesionale përkatëse; • të analizojë në mënyrë kritike dhe krijuese dokumente planifikuese mësimore të dhëna, nga këndvështrimi i zbatimit të parimeve bazë të të mësuarit; • të përshkruajë rëndësinë e integritetit të koncepteve dhe praktikave të arsimit gjithpërfshirës, të filozofisë së të nxënësve gjatë gjithë jetës, të zhvillimit të qëndrueshëm etj, në procesin e mësimdhënies/nxënies. 	<p>1 Broshurat “Arsimi dhe Formimi Profesional”, Nr. 1-12.</p>

3. Mediat pedagogjike	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të shpjegojë kuptimin për mediat pedagogjike; • të listojë mediat pedagogjike; • të tregojë veçoritë e përdorimit të medieve pedagogjike në AP; • të argumentojë përparësitë dhe vështirësitë e përdorimit të mediave pedagogjike në mësim; • të japë shembuj të përdorimit të mediave mësimore në procesin mësimor, sipas lëndës ose fushës profesionale përkatëse; • të përzgjedhë mediet pedagogjike të përshtatshme për një njësi mësimore të dhënë, nga lënda/fusha profesionale përkatëse; • të argumentojë përzgjedhjet e bëra. 	<ul style="list-style-type: none"> - Broshurat “Arsimi dhe Formimi Profesional”, Nr. 1-12. - Fjalori i Arsimit dhe Formimit Profesional. - Broshura “Standardet e mësimdhënies në AFP”.
4. Planifikimi i procesit mësimor në AP	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> • të shpjegojë kuptimin për planifikimin e procesit mësimor; • të shpjegojë parimet ku mbështetet planifikimi i procesit mësimor; • të rendisë faktorët që konsiderohen gjatë planifikimit të procesit mësimor (teorik ose praktik) dhe tregojë si ndikojnë ato në planifikim; • të përshkruajë veçoritë e procesit mësimor në AP; • të rendisë dhe shpjegojë fazat kryesore të planifikimit të procesit mësimor (teorik ose praktik); • të hartojë planin e një njësie mësimore (teorike ose praktike) sipas fazave kryesore dhe në përputhje me parimet bazë të planifikimit; • të shpjegojë planin e hartuar dhe argumentojë përzgjedhjet e bëra; • të analizojë në mënyrë kritike dhe krijuese planin e një njësie mësimore (teorike ose praktike) të dhënë, duke rekomanduar përmirësimet e duhura; • të planifikojnë projekte kurrikulare, module me 	<ul style="list-style-type: none"> Fjalor për kurrikulën, planifikimin, formimin. - Broshura “Standardet e mësimdhënies në AFP” - Broshurat “Arsimi dhe formimi Profesional”, Nr 1 - 12.

qëllim.	
5. Vlerësimi i nxënësve në AP	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> të shpjegojë kuptimin e vlerësimit të nxënësve; të përshkruajë llojet e vlerësimit sipas kritereve të ndryshme; të tregojë veçoritë e vlerësimit të nxënësve në AP; të listojë metodat dhe instrumentet kryesore për vlerësimin e njohurive dhe për vlerësimin e shprehive praktike të nxënësve; të japë shembuj të instrumenteve të vlerësimit të nxënësve, nga lënda/fusha profesionale përkatëse; të përzgjedhë metodat dhe instrumentet e duhur të vlerësimit të nxënësve për situata të ndryshme mësimore (teorike ose praktike); të shpjegojë mënyrat e organizimit të provimeve përfundimtare në AP (teorike ose praktike); të hartojë instrumente të thjeshta të vlerësimit të nxënësve për nivele të ndryshme të njohurive; të hartojë lloje të ndryshme instrumentesh për vlerësimin e nxënësve për nivele të ndryshme të njohurive dhe shprehive praktike nga lënda ose fusha profesionale përkatëse; të hartojë instrumente komplekse (rubrika) për vlerësimin e nxënësve dhe të llogarisë rezultatin e vlerësimit të nxënësve me to; të hartojë një test për vlerësimin përfundimtar të njohurive të nxënësve në lëndën profesionale përkatëse; të ndërtojë një plan të vlerësimit të nxënësve për një proces mësimor të dhënë (temë, kapitull, RM etj.) dhe të hartojë instrumentet përkatëse të vlerësimit; të analizojë në mënyrë kritike dhe krijuese një instrument kompleks (rubrikë) vlerësimi të dhënë; 	<ul style="list-style-type: none"> - Broshurat “Arsimi dhe Formimi Profesional”, Nr. 1-12. - Fjalori i Arsimit dhe Formimit Profesional. - Broshura “Standardet e mësimdhënies në AFP”. - “Udhëzues metodologjik për hartimin e kurrikulave të AFP në Shqipëri”

<ul style="list-style-type: none"> të analizojë rezultatet e vlerësimit të një grupi nxënësish dhe të nxjerrë konkluzionet e duhura; të japë shembuj të llogaritjeve të mesatareve të ponderuara duke konsideruar vlerat e krediteve dhe koeficienteve të tjerë. 	
Fusha: Aspekte të etikës dhe komunikimit	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> të njohë rregullat e etikës dhe sjelljes që duhen respektuar në marrëdhënie me drejtuesit e institucionit arsimor, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin; të sillet në përputhje me rregullat e etikës dhe të sjelljes në marrëdhënie me drejtuesit, stafin pedagogjik, nxënësit, prindërit dhe komunitetin gjatë punës së tij brenda dhe jashtë institucionit arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> Kodi i Etikës së Mësuesve në Arsimin Parauniversitar publik dhe privat, i datës 12.11.2012. Literaturë dhe materiale burimore që trajtojnë çështje të etikës dhe të komunikimit.
Fusha: Aspekte të drejtshkrimit të gjuhës shqipe	
Rezultati Mësuesi do të jetë i aftë:	Literatura
<ul style="list-style-type: none"> të njohë rregullat e drejtshkrimit të standardit të gjuhës shqipe; të zbatojë rregullat e drejtshkrimit gjatë veprimtarive në institucionin arsimor. 	<ul style="list-style-type: none"> Literaturë dhe udhëzues metodikë për përdorimin e rregullave të drejtshkrimit të gjuhës shqipe.